

« Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος »

ΕΤΟΣ Β΄.

ΣΜΥΡΝΗ, τῆ 31 Ὀκτωβρίου 1859.

Ἄριθ. 20.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΗΡΩΟΣ.

Ἄν ὑπάρχη ἄνθρωπος δυνάμενος ν' ἀρνῆθῃ ὅτι ὁ στρατηγὸς Γαριβάλδης εἶναι ἄξιός νά φέρῃ τὸν τίτλον τοῦ ἀρίστου τῶν στρατιωτῶν, τοῦλάχιστον οὐδεὶς ὑπάρχει ὅστις δὲν ἤθελεν ὁμολογήσει ὅτι εἶναι ὁ δυστυχέστατος πάντων. Αἱ ἀδιάκοποι μάχαι τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐν τῷ βίῳ ὑπῆρξαν ἀπασαι ἀνωφερεῖς. Ὅτε μὲν ὑπηρετῶν ταύτην τὴν δημοκρατίαν ὅτε δὲ ἐκείνην διετέλεσε μαχόμενος σχεδὸν ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας κατὰ δεσποτῶν, δικτατόρων, καὶ κατὰ παντὸς εἶδους ἀρχόντων τοῦ σκῆτους ἐν τῷ παλαιῷ καὶ ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ, αἰὶ ἐναντ' ὄν ἀνωτέρων δυνάμεων, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ ἀνεπαρκῆ ἀποτελέσματα καὶ ὅμως περιπλανήθη ἐπὶ τῆς γῆς πιστὸς εἰς τὴν ἐρωμένην του Ἐλευθερίαν, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀπολαύσεως ἢ τῆς εὐνοίας αὐτῆς.

Καὶ τοὶ πολλοὶ ἔγραψαν ἤδη περὶ τοῦ ἀνδρὸς πούτου, τὸ νὰ ἐξιστορήσωμεν αὐτὸν καὶ ἡμεῖς τώρα δὲν μᾶς φαίνεται περιττὸν, διότι ἕκτοτε ἡ ἀξία αὐτοῦ ἐδεκαπλασιάσθη, καὶ πρὸς τούτοις θέλωμεν ἀκούσει ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτοῦ διηγουμένου τὰ συμβάντα τοῦ βίου του.

Ἴσως διὰ τὸν πλάνητα βίον αὐτοῦ μᾶς ἐστέρησε λεπτομερειῶν τινῶν ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ αὐτοῦ, οἷον τοῦ ἔτους ἐν ᾧ ἐγεννήθη κτλ. Ἐγεννήθη δὲ ἐν Νικαίᾳ τῆς Ἰταλίας, ἔνθα ἔμαθε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς του, ὅπερ ἐστὶ τὸ ναυτικόν, διότι ἡ δυσμένεια τῆς τύχης εἶχεν ἀναγκάσει αὐτὸν νὰ ὑπηρετῆ ὡς ναύτης ἐντὸς πλοίων ἅτινα ὑπῆρξαν ἄλλοτε περιουσία αὐτοῦ. Ὁ Γαριβάλδης ὑπῆρξε

φιλόστοργος υἱὸς πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς γονεῖς του, ἀλλ' ἡ μήτηρ αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε τὸ ἰδιαιτέρον ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης του.

« Μία ἀπὸ τὰς μεγίστας λύπας τοῦ βίου μου εἶναι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ φαιδρῶνῳ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἀγαθῆς μητρός μου, τῆς ὁποίας τοσοῦτον ἐπύκρانا τὸν βίον διὰ τοῦ πολυκινδύνου γαδίου μου. Ἡ μεγάλη πρὸς ἐμὲ στοργὴ αὐτῆς ἴσως ὑπῆρξεν ὑπερβολικὴ ἀλλὰ δὲν χρεωστῶ εἰς τὴν ἀγάπην αὐτῆς, εἰς τὸν ἀγγελικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα τὸ ὀλίγον ἀγαθὸν ὅπερ ἐνυπάρχει εἰς τὸν ἰδικόν μου; Εἰς τὴν εὐσέβειαν τῆς μητρός μου, εἰς τὴν ἐλεήμονα καρδίαν τῆς δὲν χρεωστῶ τὴν ὀλίγην φιλοπατίαν, ἣτις μοὶ περιεποίησε τὴν ἀγάπην, καὶ συμπάθειαν καὶ στοργὴν τῶν δυστυχῶν συμπολιτῶν μου; »

Ἐπειδὴ δὲ ὡς ὁμολογεῖ αὐτὸς εὐλικρινῶς ὅτι ἡγάπα μᾶλλον τὰ παίγνια ἢ τὴν σπουδὴν, εἰς τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν ὀλίγα ἔμαθε, καὶ τοῦτο ἐπ' ὀλίγον χρόνον.

Βαρυθεὶς δὲ τὸν τῆς μαθητεύσεως βίον του, ἐπρότεινε εἰς τινὰς τῶν συντρόφων του νὰ δραπετεύσωσι, καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν τύχην των, καὶ κατῴρθωσι νὰ ἐμφυσήσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν του εἰς τοὺς συντρόφους του.

« Κατέσχομεν πλοίαριον, ἐνεβάλομεν εἰς αὐτὸ ζωτροφίας τινὰς μὲ ἀλιευτικὴν ἀποσκευὴν, καὶ ἀπεπλεύσαμεν διὰ τὴν Ἀνατολήν. Ἀλλὰ δὲν εἴχομεν ἐτι προχωρήσει μέχρι Μονάχου (Monaco), ὅτε κατεδιώχθημεν καὶ συνελήφθημεν ὑπὸ πειρατικῶν πλοίου διοικουμένου ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ πατρὸς μου. Ἡγκλωτίσθημεν λοιπὸν ἄνευ αἵματοχυσίας

καὶ ἐφέρθημεν πάλιν εἰς τὰς ἐστίας ἡμῶν περίλυποι διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεώς μας, καὶ ὀργιζόμενοι κατὰ τινος ἱερῆως ὅστις προὔδωκε τὴν φυγὴν μας. Ὅταν ἀναλογίζομαι τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας ἐδιδασκόμεθα ἐν τοῖς σχολείοις, καὶ τὰ μέσα τὰ ὁποία μετεχειρίζοντο διὰ νὰ μᾶς ἐνθαρρύνωσι πρὸς τὴν παιδείαν, αἰσθάνομαι τὸ ἀνεπαρκὲς καὶ τὴν κακὴν τάσιν αὐτῶν. Ἡ αὔξουσα ἡλικία ἡμῶν ἐκινδύνευε νὰ ἐγκολποῦται ἀδικήτως αἰσθήματα φιλοκαρδείας καὶ ἰδιοτελείας. Οὐδὲν ἄλλο προσεφέρετο ἡμῖν ἐν εἶδη ἀμοιβῆς δι' ὅ,τι δῆποτε ἐπράττομεν εἰμὴ χρήματα. »

Ἡ τρυφερότης τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ (τὴν ὁποῖαν διατηρεῖ εἰσέτι ἐναντίον τῶν πολλῶν ἔκπαισμάτων τὰ ὁποῖα ἔλαβε παρὰ τῶν ἀνθρώπων) ἦτο ὑπερβολικὴ εἰς τὴν νεότητά του. Εὐρίσκομεν αὐτὸν ὁμολογοῦντα ὅτι ἔκλαυσε πικρῶς ἐπὶ πολλὰς ὥρας διὰ μίαν ἀκριδα, τῆς ὁποίας ἀπέσπασε τὸ σκέλος ἐξ ἀπροσεξίας, ἐνταῦτ' ὁ ἀγαλλόμενος τὰ μέγιστα, ἐνῶ ἀκόμη ἦτο παιδίον, διότι ἔσωσε γραΐαν τινα ἀπὸ τοῦ νὰ πνιγῇ. Διὰ δὲ τὰ τοιαῦτα κολυμβητικὰ του κατορθώματα ἀπέκτησε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ *Κυνὸς τῆς Νέας Γῆς* (*New foundland dog*). Ἡ ἀρέλαια μὲ τὴν ὁποῖαν διηγείται τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ πράξεις κατ' ἀρχὰς μᾶς ἐκπλήττει, ἀλλὰ ταχέως αἰσθανόμεθα ὅτι τοῦτο προέρχεται ἀπὸ οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν ἀπλοϊκότητα μεγάλης καὶ μετριόφρονος ψυχῆς. Ὁ νέος Γαριβάλδης ἔκαμε πολλὰ ταξίδια μετὰ τοῦ πατρὸς του, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐτελειοποιήθη εἰς τὴν Ναυτικὴν, εἰς δὲ τὸν δευτέρου ἀπόπλου αὐτοῦ ὑπῆγεν εἰς Ῥώμην. Μέχρι τοῦδε ἀπλῶς εἶχε θυμαίσει καὶ θεωρήσει τὴν πόλιν ταύτην ὡς ἄλλοτε πρωτεύουσαν τοῦ κόσμου νῦν δὲ τοῦ κλήρου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦδε κατέστη προσφιλεῖς εἰς αὐτὸν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο.

« Ἐνθερμῶς γενόμενος ἐραστὴς τῆς Ἰταλίας, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ ἠσθάνθη σφοδρὰν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ μνηθῶ εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς, καὶ ἐζήτησα πανταχοῦ βιβλία καὶ συγγράμματα δυνάμενα νὰ μὲ φωτίσωσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ ἀνθρώπους ἐμφυχομένους ὑπὸ αἰσθημάτων ἀντιστοιχοῦντων πρὸς τὰ ἰδικὰ μου. Κατὰ τινα ἀπόπλου πρὸς Ταῦγανρόν τῆς Ῥωσσίας μετὰ τινος νέου Γενουαίου ἐμυήθη κατὰ πρόωτον εἰς τινα πράγματα ἀφορῶντα τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ σχέδια τῶν φιλοπατρίδων τῆς Ἰταλίας, καὶ βεβαίως ὁ Κολόμβος δὲν ἠσθάνθη τόσῃ χαρὰν ὅτε ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερικὴν ὅσῃ ἐγὼ μεθ' ἡμῶν ὅτι ἡ ἀπελευθερώσις τῆς πατρίδος ἐσχεδιάζετο. Ἐκτοτε ἀρωσιώθη ὀλοκλήρως εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὅστις ἀπὸ τοῦδε κατέστη τὸ ἰδικαίτερον στοιχεῖον τῆς ὑπάρξεώς μου ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον. Ταχέως δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἰταλίας ἀρωσιώσεώς μου ὑπῆρξεν ὅτι τὴν 3 Φεβρουαρίου 1834 διῆλθον τὴν πόλιν τῆς Γενούης κατὰ τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς ἑσπέρας μεταημερισμένος ὡς χωρικός, διότι εἶχον ἤδη κα-

ταδικασθῆ. Ὁ δημόσιος βίος μου ἤρχισεν ἤδη, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἶδον τὸ ὄνομά μου ἐν ταῖς ἐφημερίσιν συνωδευμένον μὲ ποινὴν θανάτου. »

Μετὰ τούτα ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν μᾶλλον ἐν τῷ Νοτίῳ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ ἢ ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ. Ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς δημοκρατίας τοῦ Ῥίο-Γράνδε ἐπέβη μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ ἐπὶ μυστήριον, τὸν ὁποῖον ἐμίσθωσαν, ὀνομάσαντες αὐτὸν *Ματοίτην*, μὲ πλήρωμα 20 ἀνδρῶν ἵνα πολεμήσῃ κατὰ τῆς Βρασιλιανῆς αὐτοκρατορίας.

Τινὲς ἐκ τοῦ πληρώματός του ἦσαν ἐρασταὶ τῆς ἐλευθερίας, μᾶλλον κατ' αὐστηρὰν σημασίαν τῆς λέξεως ἀκατασίης ἢ κατὰ τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν ἣν εἶχεν αὐτὸς περὶ αὐτῆς, καὶ ποτε συλλαβόντες ἐχθρικὸν πλοῖον ἤθελον νὰ φερθῶσι πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους μὲ σχεδὸν πειρατικὴν ὀμύτητα.

« Εὐρον αὐτοὺς, λέγει, προσποιουμένους ἀγριότητα ἵνα πτοήσωσι τοὺς ταλαιπώρους Βρασιλιανούς ναύτας τοὺς ὁποίους εἶχον αἰχμαλωτίσει. Ἐσπευσα λοιπὸν νὰ ἐμποδίσω πᾶσαν τοιαύτην διαγωγὴν, καὶ νὰ καθυψώσω τοὺς φόβους τοὺς ὁποίους εἶχον διεγείρει, βεβαίως τὸ αἰχμαλωτισθὲν πλήρωμα ὅτι οὐδεὶς ἠθελε βλάψαι αὐτοὺς, ὅτι ἠθέλομεν μεταχειρισθῆν αὐτοὺς καλῶς, καὶ ἠθέλομεν τοὺς ἀποβιβάσει εἰς τὴν πρώτην κατάλληλον παραλίαν μετὰ τῶν ἀνηκόντων ἐκάστῳ πραγμάτων. Βρασιλιανὸς τις ἐπιβίτης τοῦ αἰχμαλωτισθέντος πλοίου ἐδράξατο τῆς πρώτης εὐκαιρίας ἵνα μοὶ προσενέγκῃ κιβώτιον περιέχον τρεῖς πολυτίμους ἀδάμαντας, καθικετούων ὡς τις φοβούμενος περὶ τῆ ζωῆς ἀλλ' ἀπεποιήθη τὸ δῶρον αὐτοῦ, καὶ διετάξα αὐστηρῶς ἵνα μηδεὶς λάβῃ μηδὲν ἐκ τῶν πραγμάτων μήτε τοῦ πληρώματος μήτε τῶν ἐπιβατῶν, ἐρ' ὁποῖα δῆποτε προσάσει τὴν δὲ διαγωγὴν ταύτην ἠκολούθησα πάντοτε μετὰ ταῦτα ὁσάκις ἔλαθον ἐχθρικὴν λείαν, αἱ δὲ διατγαί μου ἐτηρήθησαν πάντοτε αὐστηρῶς. »

Ἐν τῷ ποταμῷ Πλάτῃ εὐρισκόμενοι ἐσπεροῦντο ζωοτροφίαν, καὶ δὲν εἶχον λέμβον ἵνα ἀποβάντες εἰς τὴν ξηρὰν προμηθευθῶσιν ὀλίγας. Ἐπειδὴ ὁ μὲν ἐφαίνετο οἰκία τις ἐν ἀποστάσει τεσσάρων μιλίων ὁ Γαριβάλδης ἀπεφάσισε νὰ φθάσῃ εἰς αὐτήν, καὶ νὰ προμηθευθῇ ὀλίγον βόειον κρέας ἐρ' ὁποῖα δῆποτε τιμῇ ἐπεβιβάσθη λοιπὸν ἐπὶ τῆς τοῦ γούματος τραπέζης τοῦ θαλάμου τοῦ πλοίου του, συνοδευόμενος ὑπ' ἐνὸς τῶν ναυτῶν αὐτοῦ, καὶ προὔκρησε πρὸς τὴν γῆν, οὐχὶ πλέον ἀλλὰ κυλινδούμενος διὰ μέσου τῶν βράχων τῆς κινδυνώδους ἐκείνης ὕψους, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐπὶ τέλος ἐφθασεν ἀσφαλῶς. Ἀλλ' ἡ ἐπιστροφή μετὰ τοῦ ἀναγκασίου φορτίου ἦτο ἐπιδυσκολωτέρα.

« Ὁ Μαυρίκιος καὶ ἐγὼ ἐδέσκαμεν τὸ κρέας εἰς τὰ σκέλη τῆς τραπέζης, ἥτις ἦτο ἀνεστραμμένη ἐντὸς τοῦ ὕδατος, καὶ εἰσεπλεύσαμεν εἰς τὸν ποταμὸν ἵνα φθάσωμεν εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ τὸ βάρος τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πληρώματος εὐρέθη ὑπερμετρον διὰ τὴν τραπέζοπλοῦνμας, καὶ πάραυτα

τὸ σκάφος ἡμῶν ἤρχισε νὰ βυθίζεται, τοσοῦτον ὥστε ἐμείναμεν ἐν αὐτῷ ἰστάμενοι ἐν τῷ ὕδατι φθάσαντες δὲ εἰς τοὺς βράχους τοσοῦτον εὐρομεν σάλον, ὥστε ὑπῆρξε σχεδὸν ἀδύνατον νὰ προχωρήσωμεν, ἢ καὶ νὰ μένωμεν σταθεροί. Τῶντι δὲ ἐκινδυνεύομεν νὰ πνιγῶμεν ἀλλὰ μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας ἐφθάσαμεν εἰς τὸ πλοῖόν μας μετὰ τοῦ φορτίου τῶν τροφίμων, καὶ ἐχαιρετήθημεν δι' ἀλλαλαγμῶν ὑπὸ τῶν συντρόφων μας, τῶν ὁποίων ἡ μόνη ἐλπίς τῆς ζωῆς ἔκειτο ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ ἡμῶν.

Στοιχηματίζομεν ὅτι οὐδέποτε πρὶν τούτου οὐδὲ μετὰ τούτο κατωρθώθη τοιοῦτον ναυτικὸν ἀνδραγάθημα διὰ μαγειρικῆς τραπέζης. Ἐν τῷ ποταμῷ Πλάτῃ ἐναυμάχησε πρώτην φοράν κατὰ δύο μακρῶν καὶ ἀβαθῶν πλοίων ὀπλισμένων τῆς Ἀνατολικῆς κυβερνήσεως, καὶ ἀπέκρουσαν αὐτὰ μετὰ τρομερὰν συμπλοκὴν, καὶ ἦν ἐτραυματίσθη βαρῶς, καὶ ἀπολέσθη ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ φίλος Φλωρεντίνος, τὸν ὁποῖον ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Λά Πλάτῃ, ἐν ᾧ ὁ φίλος οὗτος εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ μὴ ἐγκαταλίπῃ ποτὲ τὸ σῶμα τοῦ Γαριβάλδου εἰς τὰ κύματα.

Τὸ τραῦμα αὐτοῦ τὸν ἠνάγκασε νὰ ζητήσῃ παρευθὲς χειρουργικὴν βοήθειαν ἐν Γουαλαγουαί, ὅθεν δὲν ἠδύνατο ν' ἀναχωρήσῃ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Ῥόσας, « τοῦ προδότη τοῦ Βουένος Ἀγρες, ὅστις ποτὲ δὲν ἔπραττεν οὐδὲν ἐπὶ καλῷ σκοπῷ. » Ἄμα λοιπὸν ἀνέλαβε τὴν ὑγίαν του, ἀπεφάσισε νὰ ἐκφύγῃ, προμηθευθεὶς ἵππους καὶ ὄδηγόν διὰ τὸν σκοπὸν του.

« Εἶχον νὰ διακύνω πεντήκοντα καὶ τέσσαρα μίλια, καὶ τὸ διάστημα τοῦτο διέδρομον ἐν εὐχεστῆ τῆς ἡμισείας νυκτὸς χρόνῳ, σχεδὸν ἀδικήτως καλπαζών. Ὅτε δὲ ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα εὐρέθημεν πλησίον καλύβης τινὸς καὶ ἀπείχομεν περὶ πέντε ἡμισὶ μίλιον ἀπὸ τῆς πόλεως. Ὁ ὄδηγός μου μοὶ εἶπε νὰ περιμείνω ἐντὸς τῶν βράτων, αἷτινες μᾶς περιεκύκλουν, ἐν ᾧ αὐτὸς ἀπελθὼν εἰς τὴν καλύβην ἠθελε ζητήσῃ πληροφορίας. Συγκατένευσα εἰς τοῦτο, καὶ ὁ ὄδηγός μου ἀνεχώρησεν ἐγὼ δὲ καταβὰς ἐκ τοῦ ἵππου μου, ἔδεσα αὐτὸν εἰς τι δένδρον ἀπὸ τοῦ γαλινοῦ καὶ περιέμεινα ἐκεῖ πολλὴν ὥραν. Ἐπὶ τέλος μὲ βλέπων αὐτὸν ἐπιστρέφοντα ἐξῆλθον ἀπὸ τῆς βιάτους, καὶ περιεστρεψὰ τὰ βλέμματά μου ζητῶν αὐτόν ἀλλ' αἴφνης ἤκουσα ὀπίσω μου τὸν κρότον καλπαζόντων ἵππων, καὶ στραφεὶς εἶδον συμμορίαν ἵππεων οἵτινες ὤρμησαν κατ' ἐμοῦ ξιφῆρες. Εὐρίσκοντο ἤδη μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἵππου μου, καὶ ὁποιαδήποτε ἀπόπειρα, φυγῆς ἠθελεν εἶναι ματαία, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἀπόπειρα ἀντιστάσεως. Μὲ συνέλαβον πάραυτα καὶ δέσαντας τὰς χεῖράς μου ὤπισθεν μὲ ἐκάθισαν ἐπὶ ἀθλίῳ τινὸς ἵππου, καὶ συνέδεσα τοὺς πόδας μου ὑποκάτωθεν τῆς γαστρὸς αὐτοῦ. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει μὲ ἀπήγαγον εἰς Γουαλαγουαί, ἔνθα μὲ περιέμεινε δεινότερα τιμωρία. Τοιαῦτα δὲ ἦσαν αἱ ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας ἔκαμον

ἐπὶ τῶν αἰσθημάτων μου αἱ βάρβαροι βάσανοι τὰς ὁποίας ὑπέστην τότε, ὥστε ποτὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνακλέσω αὐτὰς εἰς τὴν μνήμην μου μετὰ ταῦτα ἄνευ ἀπεριγράπτου ταραχῆς τοῦ νοῦς μου, καὶ θεωρῶ τὴν περίοδον ἐκείνην ὡς τὴν πλέον ἐδυνηρὰν τῆς ζωῆς μου. Ὅτε δὲ ἐφέρθη ἐνώπιον τοῦ Μιλῶ (τοῦ διοικητοῦ) ὅστις μὲ περιέμεινε παρὰ τὴν θύραν τοῦ δεσμωτηρίου, μὲ ἠρώτησε τίς μοὶ εἶχε προμηθεύσει τὰ μέσα τῆς δραπέτευσεως. Μὴ δυνήθεις δὲ νὰ λάβῃ παρ' ἐμοῦ πληροφορίας περὶ τούτου, ἤρχισε νὰ μὲ τύπηθη θηροδέστατα μὲ βόπαλον τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του. Μετὰ δὲ ταῦτα περιέβαλε σχοινίον εἰς τινὰ δοκὸν τῆς εἰρητῆς, καὶ μὲ ἐκρέμασεν εἰς τὸν ἀέρα ἀπὸ τῶν συνδεσμένων χειρῶν μου. Ἐπὶ δύο ὥρας ὁ ἀρχεὺς μὲ ἐκράτησεν εἰς τοιαύτην θέσιν. Ὁλόκληρον τὸ σῶμά μου κατέλαβε πυρετώδης καύσων, καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἤμην ἐντὸς καίμου πυρός. Κατέπιον συνεχῶς ὕδωρ, ὅπερ μοὶ ἐπέτρεπετο, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ σβέσω τὴν λυσσώδη δίψαν μου. Αἱ βάρβαροι τὰς ὁποίας ὑπέστην ἀφοῦ μὲ ἔλυσαν, εἰσὶν ἀπερίγραπτοι καὶ ὅμως δὲν ἐγγύγησα. Ἐκείμην ὡς νεκρός, καὶ εὐκόλως δύναται νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ὑπέφερα δεινῶς. Κατὰ πρόωτον περιεπάτησα 54 μίλια διὰ μέσου ἐλώδους χώρας, ἔνθα τὰ ἔντομα εἶναι ἀνυπόφορα κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, καὶ πάλιν ἐπέστρεψα διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ δεδεμένος χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ὅλως ἐκατεθειμένος εἰς τὸ τρομερὸν κέντρον τοῦ κώνωπος τῆς χώρας ἐκείνης, τὸ ὁποῖον μὲ ἐπληττεν ἀνηλεῶς μετὰ ταῦτα δὲ ὑπέστην τὰς βασάνους τοῦ Μιλῶ, ὅστις εἶχε καρδίαν δολοφρόνου. »

Διὰ τῆς γενναίας ἡμῶς διαγωγῆς κυρίας τινὸς ὁ Γαριβάλδης ἐπὶ τέλος ἀνεκτέτατο τὴν ἐλευθερίαν του. Τῶντι δὲ δι' ὅλου τοῦ κινδυνώδους σταδίου του φαίνεται προστατευόμενος ἰδίως ὑπὸ τοῦ ὠραίου φύλου, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὁποίου ἡ ἀνδρεία καὶ ὁ ἐνθουσιασμός αὐτοῦ διήγειρε πάντοτε συμπάθειαν. Ἐχων ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν του δύο μακρὰ πλοῖα τῆς δημοκρατίας καὶ εὐρισκόμενος ἐπὶ τῆς ξηρᾶς μετὰ 13 ἀνθρώπων μετὰ τῶν ὁποίων ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ νὰ κάμῃ γαιάνθρακα, κατελήθη αἴφνης ὑπὸ τοῦ αυτοκρατορικοῦ ἀρχηγοῦ Μαρίγκου, καὶ ἐπολέμησε κατὰ 150 ἐχθρῶν ἀπὸ τῆς θῆς ὥρας τῆς πρώτης μέχρι τῆς ἕτης μετὰ μεσημβρίαν, καὶ ἀφοῦ ἐφόνευσε καὶ ἐπλήρωσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ἐπὶ τέλος τοὺς ἠνάγκασε νὰ ὑποχωρήσωσιν.

Ἦδυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ ἄλλα πολλὰ περὶ τῶν παθημάτων τοῦ Γαριβάλδου ἐν Ἀμερικῇ, ἀλλὰ παραλείπομεν αὐτὰ συντομίας χάριν. Ἡ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτοῦ ἀγάπη ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ σιδηροῦ τούτου ἀνδρὸς μᾶς κινεῖ πάντοτε εἰς συμπάθειαν. Ἀλλ' ἡ ἀγάπη του αὐτῆ δὲν κλείει τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν. Λέγει δὲ σκενερὰ ὅτι ἐπιθύμει οἱ συμπατριῶται αὐτοῦ νὰ ἦσαν τοσοῦτον ἐσκληραγωγημένοι ὅσον οἱ

τοῦ Μόντε Βιδέου θετοὶ συμπατριῶται αὐτοῦ, οἵτινες διὰ τὰς στερήσεις τοῦ βίου οὐδόλως ἐγόγγυζον εἰμὴ ζητούντες τὴν ἀδειαν τοῦ νὰ πολεμήσωσι. « Ὁ Ἴταλοί, » φωνάζει « πότε θέλει ἔλθει ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν θέλετε εἶσθε ἠνωμένοι καὶ καρτερικοὶ ὡς τὰ τέκνα ἐκείνα τῆς ἐρήμου. Ὁ ξένος δὲν θέλει τότε καταπατεῖ τὸ ἔδαφος ὑμῶν, καὶ δὲν θέλει μολύνει τὸν ἀέρα τῆς πατρίδος. Ἡ Ἰταλία τότε θέλει λάβει τὴν προσήκουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς! . . . Ἀπὸ τῆς μάχης Νοβάρας τῆς ἐν Πεδεμοντιῶ δὲν ἠδυνήθη ποτὲ νὰ παραβάλλω τοὺς συμπατριώτας μου πρὸς τοὺς Μοντεβιδαίους χωρὶς νὰ ἐρυθριῶ. » Ἡ Ἰταλικὴ ὁμῶς λεγεὼν ἡ διοικουμένη ὑπὸ τοῦ Γαριβάλδου πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Μοντεβιδαίου διεκρίθη μεγάλως, καὶ ἐπληρέθη εὐλοκίως. « Καὶ τοὶ ὀλίγων ἡμερῶν στρατιῶται ἐπολέμησαν τῶντι ὡς ἐν πολέμῳ γεγηρακότες. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ Ἴταλοί, τοιαυτὰ εἶσι τὰ τέκνα τοῦ καταπατουμένου ἔθνους, ὅταν κυριεύονται ὑπὸ εὐγενῶν αἰσθημάτων. Ἐκστρατεύσας κατὰ τῆς Ἰταλικῆς, τὴν ὁποίαν καὶ ἐκυρίευσεν, ὁ Γαριβάλδης ἀπῆντησεν ἠρωτικῆν τινα γυναικίαν ἣτις ἦτο προωρισμένη νὰ γίνῃ σύζυγός του. Πολλάκις δὲ ἐμέμφθη ἑαυτὸν ὁ ταλαίπωρος διότι ἀπήγαγεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς εἰρηνικῆς ἐστίας αὐτῆς εἰς τὰς θυελλώδεις σκηνὰς εἰς τὰς ὁποίας ἐβρίσταν αὐτὸν ἡ τύχη.

« Ἡσθάνθη πικροτάτην τύχην τοῦ συνειδότες τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἀποβίβασθεις παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Πάδου, κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἡμῶν ἀπ' ἐμπροσθεν Αὐστριακοῦ Τάγματος ἐν ᾧ ἔτι ἤλιπζον ν' ἀφαιρῶσιν αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ θανάτου, ἀψάμενος τοῦ σφυγμοῦ αὐτῆς, εὖρον ὅτι ἦδη ἦτο πτώμα νεκρῆν, καὶ ἔψαλα ὕμνον ἀπελπισίας. Ἐδεήθη δὲ τοῦ Ἰησοῦ ἵνα συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν μου, διότι ἁμαρτίαν μεγάλην ἐπραξά ἀποσπάσας αὐτὴν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς οἰκογενείας τῆς. »

« Εὐτυχεστάτην δὲ στιγμὴν τοῦ πολυπαθοῦς βίου μου, λέγει, εθεώρησα ἐκείνην, καθ' ἣν, ἐπὶ κεφαλῆς ὀλίγων μόνον ἀνδρῶν, οἵτινες μοὶ ἔμειναν μετ' ἄλλεπαλλήλους μάχας, ἐξεστράτευτα ἔχων τὴν σύζυγόν μου παρὰ τὴν πλευράν μου, ἔχων αὐτὴν σύντροφον εἰς τὸ στάδιον τὸ ὅποιον ὑπῆρξε δι' ἐμὲ αἰεὶ πλήρες θεληγῆτρων, καὶ μᾶλλον διὰ ζήρας ἢ διὰ θαλάσσης. Εἶχον μετ' ἐμοῦ ὄλον τὸν θησαυρόν μου διότι ἡ σύζυγός μου ἦτο ὁ μόνος θησαυρός μου, καὶ οὐχ' ἦττον ἐμοῦ ἀφωσιωμένη καὶ ἐνθουσιῶσα ὑπὲρ ἐλευθερίας, εθεώρει τὰς μάχας ὡς τέρψιν, καὶ τὴν σκληραγωγίαν τοῦ στρατιωτικοῦ βίου ὡς ἐντρυφήμα. »

Ἄλλ' ὅτε ὁ Θεὸς ἐστειλεν υἱὸν εἰς τοὺς πλάνητας τούτους, ἔπαυσαν πλέον τοῦ νὰ θεωρῶσι τοὺς κινδύνους ὡς ἠδονήν. Εἰς τὰ δυσκολώτατα μέρη τῆς ὁδοῦ, καὶ εἰς τὴν διάβασιν ποταμῶν, ὑποχωρῶν ἀπ' ἐμπροσθεν ἐχθρῶν, ἔφρασε τὸ ταλαίπωρον τοῦτο νήπιον ἐντὸς κινδυνίου δεδεδμένου εἰς τὸν λαϊμόν του προσπαθῶν νὰ φυλάττῃ αὐτὸ θερμῶν

διὰ τῆς ἀναπνοῆς του. Ὅθεν κατέστη ἀπολύτως ἀναγκαῖον ν' ἀλλάξῃ στάδιον τοῦ βίου, καὶ οὕτω πρῶτον μὲν ἔγεινεν ἔμπορος κτηνῶν, ἔπειτα δὲ διδάσκαλος τῶν μαθηματικῶν ἐν Μοντεβιδαίῳ. Ἐνταῦθα δὲ ὅτε μὲν ὡς ναύαρχος ὅτε δὲ ὡς στρατηγὸς τῆς ζήρας κατὰ τῆς Βουένος Ἀγρες, ὃς ἡρωῶς ἡμῶν διεκρίθη κατὰ πρῶτον διεγείρας τὸν θαυμασμὸν πάντων, καὶ ἀπέκτησε τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν τῶν ἐξορίστων συμπατριωτῶν αὐτοῦ, οἵτινες ἀπετέλουν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του τὴν Ἰταλικὴν λεγεὼν. Ἐντεῦθεν δὲ μετὰ τῶν λειψίων τοῦ ἐμπειροπολέμου τάγματός του ἐν ἔτει 1848 ὁ Γαριβάλδης ἀπέπλευσε διὰ τὴν Εὐρώπην, ἵνα βοηθήσῃ τοσοῦτον ἐπιφανῶς εἰς τὴν ἀμυναν τῆς Ἰταλικῆς δημοκρατίας ἐν Ῥώμῃ ἀπειλουμένης ὑπὸ τεσσάρων στρατῶν. Ἐκ τῆς πολιορκίας ἐκείνης, καὶ τοὶ ἀτυχοὺς ἐξ ἀνάγκης, ἀπέκτησε μείζονα δόξαν ἢ ὅση προσγίγνεται ἐκ μεγάλων νικῶν.

Τὰ δὲ πρόσφατα αὐτοῦ κατορθώματα κατὰ τὸν τελευταῖον ἀγῶνα τῆς Ἰταλίας βοηθημένης ὑπὸ τῶν Γάλλων κατὰ τῆς Αὐστρίας εἰσὶν ἔτι ἑναυλα εἰς τὰ ὠτα πάντων ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐφημεριδίων, καὶ ὡς τοιαῦτα παραλείπομεν αὐτὰ.

ΠΕΡΙ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΩΝ.

Ἐπειδὴ περὶ μυθιστορημάτων πολλὸς γίνεται λόγος κατ' αὐτὰς (τοῦλάχιστον ἐν Σμύρῃ), ἀντιτάσσομεν τὸν ἐξῆς πρόλογον τοῦ ἐθνοφιλοῦς Κυρίου Δραγοῦμη εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ « Ἰππότου Ἀρμαντάλ » μυθιστορήματος τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά, δημοσιευθέντος διὰ τῆς Νέας Πανδώρας.

« Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ΚΥΝΗΓΟΥ, μεταφέρομεν καὶ πάλιν τὸν ἀναγνώστην ἀπὸ τοῦ νέου εἰς τὸ ἀρχαῖον ἡμισφαίριον. Παρασταθέντες τὸ πρῶτον εἰς δρᾶμα αἱματηρὸν, δρᾶμα ἐξιστορηθὲν, εἰ καὶ ὑπὸ τὸν μετρίωφρονά τίτλον τῆς μυθιστορίας, μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ διακκοῦς ἐνθουσιασμοῦ, ἐδιδάχθημεν πόσον ἰσχύει ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, καὶ πόσον, συμμαχοῦσα μετὰ τῆς θρησκείας, τοῦ ἀδιάρρηκτου τούτου δεσμοῦ ὅστις συνέχει, καὶ ἐμποδοῖ, καὶ σώζει τὰ ἔθνη, ἀναδεικνύει ἥρωας καὶ ἀνδρας μεγαλοουργοὺς. Ἐμάθομεν πῶς τὰ ἔθνη, μυκτριζόμενα τὴν ἀρετὴν, τὴν ἰκανότητα, τὴν παιδείαν, πῶς, ἐκτραχηλιζόμενα εἰς ἰδιοτελείας, καὶ καταχρήσεις, καὶ δολιότητες, παρακμάζουσι καὶ κρημνίζονται, καὶ ἐπορίσθημεν ἀναμφισβήτητα ἀξιώματα πολιτικῆς, ἐμπρέποντα καὶ εἰς τοὺς σφαιτέρους τῶν λαῶν ἡγεμόνας.

Ἄφου δὲ ἐθρηνήσαμεν τὴν ἐξαχρείωσιν τῆς Ῥώμης, τῆς πόλεως ἐκείνης ἣτις ὑπέταξεν, ὅτε ἐτίμα τὴν ἀρετὴν, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὀπλων καὶ

τῶν νόμων αὐτῆς πάντα τὸν γνωστὸν κόσμον, μετέβημεν μετὰ τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὴν γῆν τοῦ Κολόμβου, ἐν μέσῳ τῆς ἀγρίας φύσεως, μεταξὺ φυλῶν νομάδων καὶ ἀπολίδων, νόμον ἔχουσῶν τὴν λόγην, τὸν κεφαλοκρούστην, τὸ φάσανον, καὶ κατοικίαν τὰς ἀχανεῖς ἐρημίας, ὅπου ἡ ἀνθρώπινη δίκη ἀδυνατεῖ νὰ τιμωρήσῃ τὸ ἐγκλημα.

« Καὶ παρεθέσαμεν τὸν ἄνθρωπον τῶν πόλεων πρὸς τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐρήμου, τὸν λευκὸν κάτοικον τῆς Εὐρώπης πρὸς τὸν ἐρυθρόδερμον κάτοικον τῆς Ἰνδίας, καὶ συνελάβομεν τὴν πεποιθήσιν, πεποιθήσιν ἀλγεινὴν, ὅτι ὅταν ὁ πρῶτος διαφθάρῃ, καθίσταται θηριωδέστερος, κτηνωδέστερος τοῦ δευτέρου.

« Περιήλθομεν συγχρόνως τόπους ἀγνώστους, ἐσπουδάσαμεν ἥθη καὶ ἔθιμα νέα, διετρέξαμεν δάση καὶ ὄρη, διεπλεύσαμεν ὠκεανούς ποταμούς, κατεπλήχθημεν τὰς ὄψεις ὑπὸ μεταλλείων χρυσοῦ ἀκτινοβόλου ὡς ὁ ἥλιος, καὶ ἀπλέτου ὡς τῆς θαλάσσης ἡ ἄμμος, συνκωκίωθημεν μετὰ φυτῶν ἐξωτικῶν καὶ δένδρων γιγαντείων, ἐπαλαίσαμεν πρὸς θηρία ξενοφυῆ καὶ τεράστια, περιεβάφθημεν ὑπὸ αἵματος εἰς παραδόξους μάχας ἠδονικὰς συνάμα καὶ τρομερὰς, καὶ ἐδιδάχθημεν ὀλόκληρον γεωγραφίαν φυσικὴν, πολιτικὴν, καὶ ἱστορικὴν.

« Οὕτω, τέρψαντες τὴν καρδίαν, προσεποιήσαμεν καὶ εἰς τὸν νοῦν γνώσεις θετικωτέρας, διαρκεστέρας, μὴ παρερχομένας μετὰ τῶν προσκαίρων παλμῶν ἐκείνης.

« Οὕτω, ἀναγνόντες μυθιστορίας, καὶ διαδόντες αὐτὰς εἰς τὸ μεγίστην χρεῖαν ἔχον καὶ ἠθικῆς, καὶ νοητικῆς, καὶ πολιτικῆς ἀγωγῆς ἔθνος ἡμῶν, ἐφροντίσαμεν νὰ παρέξωμεν εἰς τε τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, τροφὴν ἡδεῖαν μὲν καὶ λιπαρὰν, ἀλλ' εὐχυμὸν συγχρόνως καὶ ὑγιᾶ, καὶ ληληθότως πως συντελοῦσαν εἰς τὴν διάπλασιν καὶ τὴν ἐπίβρωσιν ἀμφοτέρων.

« Ἐπεξερχόμενοι σήμερον τρίτον πόνημα, συνερχθὲν ὑπὸ τοῦ διασημοτέρου τῶν Γάλλων μυθιστοριογράφου, τοῦ Α. Δυμάς, ἀνατρέχομεν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. βασιλέως τῆς Γαλλίας, ἐποχὴν μεγαλείου καὶ διαφθορᾶς. Θέλομεν ἰδεῖ τὴν κακοήθειαν ἐπικρατοῦσαν καὶ τιμωμένην, καὶ τὸ ἐγκλημα συσκιάζομενον ἢ καὶ θαλπόμενον ἄλλὰ, θέλομεν καὶ αὖθις πορισθῆ τὸ συμπέρασμα ὅτι, ὅπου ἡ κακοήθεια τιμᾶται καὶ συσκιάζεται τὸ ἐγκλημα, ἐκεῖ παραλύονται τῆς κοινωνίας οἱ δεσμοί, ἡ ἐθνικὴ δόξα ἀμαυροῦται, καὶ παρακμὴ ἐπέρχεται ἀπειλοῦσα πολλάκις καὶ αὐτὴν τῶν ἐθνῶν τὴν ὑπαρξίν. »

Ἡμεῖς δὲ προσθέτομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω ὅτι τὸ μυθιστόρημα εἶναι κακὸν μόνον ὅταν εἶναι κακόν, καὶ ὄχι ἀπλῶς διότι εἶναι μυθιστόρημα, ὅτι καὶ οἱ μέγιστοι νόες τῆς τε Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἄνδρες εἰς τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα πρέπει ν' ἀποκαλύπτωμεν τὴν κεφαλὴν (μεταξὺ δὲ ἄλλων καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς Γέττε, τὸ κλέος τῆς Γερμα-

νίας) ἔγραψαν μυθιστορήματα, ὅτι οἱ δόκιμοι τῶν μυθιστοριογράφων δὲν εἶναι πλοῖα ἄνευ πηδαλίου, διότι τὰ συγγράμματα αὐτῶν ἔχοντα μᾶλλον ἢ ἦττον ὑψηλὸν σκοπὸν ἐγκατοπτρίζουσι τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν βίον πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τοῦτο, φαίνεται, οὐδ' αὐτὰ τὰ πλέον γερὰ περιδικὰ συγγράμματα (οἷον ἡ *Revue des deux Mondes* καὶ ἄλλα) δὲν ἀπαξιοῦσι τοῦ νὰ δημοσιεύωσι μυθιστορήματα σχεδὸν ἀκαταπαύστως, ὅτι ἂν πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ συγγραφή καὶ ἀνάγνωσις τῶν μυθιστορημάτων, διατὶ νὰ μὴ καταργηθῇ καὶ ἡ μουσικὴ καὶ ὁ χορὸς καὶ τὰ θεάτρα, ἵνα ὤμεν συνεπεῖς;

Τὸ νὰ συγκαταλέγῃ δὲ οἱ περὶ τὴν Ἀποθήκην τὸν Παῦλον Φεβάλ μετὰ τῶν ἀσχημῶν συγγραφέων τί ἄλλο ἐστὶν ἢ ἀμάθεια. ἡ ἐθελοκακία καὶ ὕβρις καὶ βλασφημία κατὰ τῆς μεγαλοφυΐας; — Ἐρωτήσαντες ἐσχάτως ὁπόσοι ἐκ τῶν τῆς Ἀποθήκης ἀπαιτοῦνται ἵνα ἀποτελέσωσιν ἕνα Παῦλον Φεβάλ, ἐμάθομεν ὅτι ἀπαιτοῦνται τοῦλάχιστον ὅσαι βύσκουσιν ἀγέλαι ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.

Τὸ δὲ τοῦ ὁποίου (Κοραῖ) τὰ συγγράμματα οὐδέποτε ἀρέγγωσεν ὁ συντάκτης τοῦ *Φιλοκάλου*, καὶ ἰπρωτίων ἤκουσε τὰς παραδόσεις τοῦ Ἀσωπίου, φαίνεται ὅτι εἶναι δευτέρα ἐκδοσις βελτιωμένη καὶ ἐπηρευμένη τῆς περιφρονητικῆς ὕβρεως αὐτῶν οἵτινες οὐδὲ καὶ *σοφολογίζονται* διὲ ἰπάρχει (ὁ ταλαίπωρος συντάκτης τοῦ *Φιλοκάλου*) ἐν τῷ κόσμῳ. Ἄλλὰ τῶν μὲν ἄλλων αἰ ἀπολογία κατ' αὐτοὺς εἶναι ὕβρις καὶ παραφροσύνη, αὐτῶν δὲ αἰ ὕβρις, (αὐτῶν οἵτινες ὄφειλον νὰ σέβωνται καὶ ν' ἀγαπῶσι καὶ τὸν ἐλάχιστον τῶν πολιτῶν) εἶναι εὐχαι καὶ εὐλογία! ὑπομονή. *Guarda e passa (Dante)*.

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΣΙΑΜΑΙΩΝ.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκπλήττει πρὸ πάντων τῶν Εὐρωπαϊῶν ὅστις ἐπισκέπτεται τὴν Σιάμην εἶναι ἡ δουλοπρέπεια τῶν ἠθῶν τῶν κατοικίων αὐτῆς. Ἐὰν προσκληθῇ τις εἰς ἐπίσκεψιν ἀρχοντός τινος, οἷον βασιλικῆς ὑπουργοῦ, ἔστω καὶ τοῦ τετάρτου ἢ πέμπτου βαθμοῦ, εὐρίσκει αὐτὸν καθήμενον με κνήμας συνεσταυρωμένας ἐπὶ ψιάθου εἰς τὸ ὑψηλότατον μέρος τοῦ θαλάμου. Οἱ δὲ ἀπολαύοντες τοῦ προνομίου τοῦ νὰ κάθονται ἐνώπιον αὐτοῦ εἶναι τοποθετημένοι κατὰ διαστήματα ἐμφαίνοντα σέβας κατὰ τὴν τάξιν ἐκάστου, ἐνῶ οἱ ὑπρέτει κεινται πρηνεῖς ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τῶν ἀγκῶνων αὐτῶν. Ὅταν δὲ ὁ δεσπότης αὐτῶν προσφωνήσῃ αὐτοὺς, ἀνεγείρουσιν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν, καλύπτοντες τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν, διότι

δεν τολμῶσι νὰ ἀνυψῶσι τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἀποκρίνονται μὲ φωνὴν λίαν χαμηλὴν. Ἐὰν διαταχθῶσι νὰ φέρωσι φαγητὰ ἢ ποτὰ, ἔρπουσιν ἐπὶ τῶν ἀγκώνων καὶ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν αὐτῶν, ὠθοῦντες ἐπὶ τὰ πρόσω τὰ τρυβλία ὅπως δύνανται. Τέλος δὲ τὸ νὰ βραδίῳσιν ὡς τετράποδα κατὰ πᾶσαν περίστασιν εἶναι ἡ ἐθιμοτυπία τῆς Σιάμης. Ὁ πρωθυπουργὸς ἔρπει ἐνώπιον τοῦ αυτοκράτορος, ὁ γραμματεὺς μετὰ τοῦ μέλανος, χάρτου καὶ τῆς γραφίδος αὐτοῦ ἔρπει ἐνώπιον τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὁ ἀγγελικφῆρος ἔρπει ἐνώπιον τοῦ γραμματέως, οἱ δὲ ὑπὲρταί ἔρπουσιν ἐνώπιον τοῦ ἀγγελικφῆρου. Οἱ Ἀσιανοὶ ὁμοιάζουσιν ἔθνος κερκίνων, καθότι ἔρπουσιν ἐπίσης καλῶς καὶ πρόσω, καὶ ὀπίσω φροντίζοντες πάντοτε νὰ ἔχωσι τὴν κεφαλὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν ἀθένην αὐτῶν.

Τὸ ἱερὸν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἐξουδένωσις τῶν κατωτέρων αὐτοῦ μελῶν ἐκπλήττουσι τὸν παρατηρητὴν ἀνὰ πᾶν βῆμα. Τὸ νὰ κρατῆ τις πράγματι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του σημαίνει ὅτι πολλοῦ ποιεῖται αὐτό. Τοῦτο δὲ γίνεται συνήθως, ὅταν λαμβάνη τις δῶρον. Ὡσαύτως δὲ τὸ νὰ φέρῃ τις τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς χαριετῶν σημαίνει ὅτι θέτει ὑπεράνω ἑαυτοῦ τὸν χαριετώμενον, καὶ ὁσάκις ὁ Σιαμαῖος διαβαίνει ἐμπροσθεν ἀνωτέρου αὐτοῦ, κύπτει καὶ ταυτοχρόνως ὑψώνει τὰς χεῖρας. Ἐντεῦθεν δὲ πηγάζει ἡ φρίκη τοῦ νὰ ἀφίγη τις ἄλλον νὰ διαβαίῃ ὑπεράνωθεν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Συνεπεία δὲ τῆς προλήψεως ταύτης δὲν κτίζουσι κατοικίας μὲ πατώματα ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους. Ἐνῶ ὁ Κ. Κροκουφόρδος ἦτο ἐν Βαγκόκ, ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ βασιλεὺς τῆς Σιάμης διέταξε κατὰ τὴν συνήθειαν εἰς ἕνα ἐκ τῶν ὑπουργῶν τῶν ἐπιτετραμένων τὰς ἡδονὰς του νὰ δώσῃ γέφυρα κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν τρόπον ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐνθα κατέλυσεν ἡ Ἀγγλικὴ πρεσβεΐα, καὶ νὰ προσεδρεύσῃ αὐτὸς εἰς τὸ συμπόσιον. Ἀλλ' ἡ οἰκία αὕτη ἦτις ἦν ὠκοδομημένη ἵνα χρησιμεύῃ ὡς ἀποθήκη, εἶχεν ὑπεράνω τοῦ ἰσοπέδου ἐν πάτωμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνέβαινον δι' ἀθλίας τινὲς κλίμακος καὶ καταξέρεκτου, καὶ τοῦτο ἔβριπτε τὸν ὑπουργὸν εἰς τρομερὰν ἀμνηστῆν, διότι εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα ἐμέλλε νὰ δοθῇ τὸ συμπόσιον. Κατ' εὐτυχίαν ὅμως κατώρθωσαν νὰ ἄρῳσιν ἀπὸ τοῦ μέσου τὴν δυσκολίαν στήσαντες κλίμακα κατὰ τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Αὐτοῦ Ἐξουχότης, ἦτις ἦν προικισμένη μὲ πολυσκαρίαν λίαν ἐγληρὰν διὰ παρομοίαν ἀναδρυμὴν, κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους τὴν ἀνάβασίν του, καὶ ἔρθασε σῶος καὶ ἀκέραιος κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν. Ὁ προληπτικὸς φόβος τῶν Σιαμαίων τοῦ νὰ φρονεῖσιν τὰ ζῶα δὲν ἐμποδίζει αὐτοὺς τοῦ νὰ τρώωσι τὸ κρέας αὐτῶν, ἅμα φρονεῖσιν ὑπ' ἄλλων, καὶ πολλάκις ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀγοράζουσιν ἰχθύς ἢ ὄρνιθας ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ παραδοθῶσιν εἰς αὐτοὺς νεκρὰ ἢ ἐσφαγμένα. Οἱ Κινέζοι δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν περὶ τούτου πρόληψιν, καὶ σφάζουσιν οὐ μόνον διὰ τοῦ

Σιαμαίους, ἀλλὰ καὶ δι' ἑαυτοὺς ἐτι μᾶλλον. Ἡ τροφή τῶν Σιαμαίων εἶναι εἰς ἄκρον παχυλὴ. Τὸ χοίρινον εἶναι τὸ προσφιλέστατον φαγητὸν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλάκις ἐντρύφωσι καὶ εἰς τὸ κρέας τῆς γάτας, τοῦ σκύλου, τῶν ποντικῶν καὶ τῆς σαύρας. Ἐν ἐνὶ λόγῳ αἱ ἀρχαῖαι διακρίσεις τῶν Ἰουδαίων περὶ καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων δὲν ἀποτελοῦσιν οὐδὲν μέρος τῆς θρησκείας αὐτῶν. Εἰς Κινέζους δαπανᾷ πολὺ περισσότερον εἰς μίαν ἑβδομάδα διὰ τὴν τράπεζάν του ἢ ὅσον δαπανᾷ ὁ Σιαμαῖος ἐν διαστήματι δύο ἢ τριῶν μηνῶν· ἀλλ' ἡ βιομηχανικὴ ὑπεροχὴ ἑκείνου ἀντισταθμίζει τὴν ἀσωτεϊάν του.

Ὁ γάμος ἐν Σιάμῃ ὡς καὶ παρὰ πᾶσι σχεδὸν τοῖς Ἀνατολικῶν ἔθνεσιν εἶναι τελετὴ ὅλως πολιτικὴ συνοδευμένη ὑπὸ μουσικῆς, χορῶν καὶ συμποσίων. Αἱ γυναῖκες δὲν διατελοῦσι κατὰ κλειστοί, καὶ οὐδὲ ἀποκλείονται αὐστηρῶς ἀπὸ τῆς κοινωνίας τῶν ξένων τοῦ ἐτέρου φύλου. Οὐδὲν ὅμως ἔχουσιν ἀκόλαστον εἰς τὰ ἥθη των, καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερτεροῦσι τῶν γυναικῶν τοῦ Περσίου καὶ τῆς Κογχίνας. Ἡ πολυγαμία, καὶ τοι ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου, σχεδὸν περιφύεται εἰς τὰς πλουσιωτέρας τάξεις. Αἱ γυναῖκες τοῦ μονάρχου πολλάκις εἶναι πολυπληθεῖς· ὁ τελευταῖος βασιλεὺς λέγουσιν ὅτι εἶχε τριακοσίας ἐκτὸς τῆς βασιλείας· ἀλλ' ὁποιοῦνδήποτε καὶ ἂν ἦ τὸ πλῆθος καὶ ὁ βαθμὸς αὐτῶν, διατελοῦσιν ἅπασαι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ταύτης, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν δὲν ὀνομάζουσι μητέρα εἰμὴ μόνον τὴν βασιλίσσαν. Εἰς τὰς μᾶλλον ταπεινὰς καταστάσεις τοῦ βίου ἡ διατροφή τῆς οικογενείας ἐπιβαρύνει μόνον τὰς γυναῖκας. Αἱ γυναῖκες καλλιεργοῦσι τοὺς ἀγρούς, σπείρουσιν, ἐπαμῶσι (βωλοκοποῦν), φορταγωγοῦσι καὶ ὑφαίνουσιν· φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τὰ ἄλλα οἱ ἄνδρες αὐτῶν δὲν φαίρονται πρὸς αὐτὰς τυραννικῶς. Τοῦναντίον μάλιστα ἐπειδὴ ἔχουσιν εἰς τὰς χεῖρας των τὴν χρῆσιν τοῦ ἀργυρίου, ἐξασκοῦσιν ἐν τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ ἰσχυρὰν ἐπιβρῆσιν.

Ἐπειδὴ ἡ χρῆσις τῶν ἐλεφάντων καὶ τῶν παλαγκινῶν (φορέων) ἀπαγορεύεται εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς χώρας εἰς πάντας πλὴν τῶν ὑπουργῶν τοῦ στέμματος, τὰ μονόζυγα αὐτῶν, ἅτινα εἶναι σχεδὸν τὰ μόνα μέσα τῆς μετακομιδῆς, εἶναι πολλοῦ ἀξία. Ὁ ποταμὸς χρησιμεύει ἐν ταυτῷ ὡς μεγάλη ἀγυιὰ, ὡς χρηματιστήριον, ὡς ἀγορὰ καὶ ὡς περίπατος. Ἀδιακόπως διασχίζεται κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν ὑπὸ ἀναριθμητῶν ἀκατιῶν παντὸς μεγέθους. Τὰ μέγιστα ἐξ αὐτῶν χρησιμεύουσιν ἐν ταυτῷ ὡς πλοῖα, ἐργαστήρια καὶ κατοικίαι. Τὰ ἐλάχιστα μίλις ἔχουσιν τὸ μέγεθος φερέτρων. Μικρέμποροι καὶ μεταπράται παντὸς εἶδους ἐνασχολοῦνται πανταχόθεν, καὶ φωνάζουσιν ὑπὲρ τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν ὡς ἐν Εὐρωπαϊκῇ πόλει, ἐνῶ νήπια πενταετῆ ἢ ἑξαετῆ πρέχουσι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐντὺς ἀκατιῶν, ἅτινα μίλις εἶναι μεγαλῆτερα αὐτῶν, καὶ τῶν ὁποίων τὰ ἄκρα σχεδὸν ἰσοπεδοῦνται μὲ τὸ ὕδωρ. Φυσικῶς δὲ τῷ λόγῳ

πολλάκις συμβαίνει σύγκρισαι, ἀλλ' εἶναι ἀξιοπεριεργον νὰ βλέπη τις πῶς ὀλίγη εὐθυμία ἐμποδίζει τὴν ἀμνηστῆν καὶ τὸν κίνδυνον. Οὐδεὶς ὀργίζεται ποτε διότι ἀνετράπη τὸ πλοῖόν του· ἀρκοῦνται εἰς τὸ νὰ στεγνώσωσι τὸ πλοῖον, καὶ ἐμβάντες εἰς αὐτὸ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν των ὡς νὰ μὴ εἶχε συμβῆ οὐδέν. Ἐννοεῖται ὅτι ὅλος ὁ πληθυσμὸς, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ εἶναι ἄριστοι κολυμβῆται καὶ κολυμβῶσι μὲ ὅσην εὐκολίαν περιπατοῦσι, καὶ δὲν φοβοῦνται πῶσος μήπως πνιγῶσιν.

Τὰ πλοῖα ταῦτα, ὁποιοῦνδήποτε καὶ ἂν ἦ τὸ μέγεθος αὐτῶν, γίνονται ἐκ κορμοῦ δένδρου ἐσκαμμένου, εἰς τρόπον ὅστε καὶ εἰς τὰ μέγιστα ἐξ αὐτῶν ποτὲ δὲν δύνανται νὰ κἀθῆνται πλείονες τῶν δύο ἀνθρώπων κατὰ μέτωπον, εἰ καὶ πολλάκις ἔχουσι μήκος τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ποδῶν. Τὰ βασιλικά μονόζυγα ἅτινα μεταχρῆζονται εἰς ἐπισήμους περιστάσεις ἔχουσι μήκος 60 ἢ 80 ποδῶν καὶ σχεδὸν τεσσάρων ποδῶν πλάτος. Εἰς τὰ ἄκρα εἰσὶ προσηρμοσμένοι ἡ πρόρα καὶ ἡ πρύμνη λίαν ὑψηλαί, ἐνῶ τὸ μέσον τοῦ πλοίου δὲν ἔχει πλέον τῶν δύο ποδῶν ὕψος. Αἱ λέμβοι αὗται κοσμοῦνται ὑπὸ πλῆθος ἀναγλύφων καὶ χρυσομάτων, καὶ ἐν τῷ κέντρῳ ὑπάρχει σιὰς κεκαλυμμένη ὑπὸ παραπετασμάτων μεταξωτῶν, ἦτις ὅμως δὲν δύναται νὰ περιέχῃ πλείους τῶν δύο ἀνθρώπων, τὸ δὲ ἐπίλοιπον τοῦ πλοίου κατέχεται ὑπὸ κοπηλατῶν ἀπὸ 30 ἕως 40 τὸν ἀριθμῶν.

(Ἔσται συνέχεια)

ΤΟ ΣΙΓΑΡΟΝ.

Τὸ ἀνδρὸν μέσα σὲ σπηλαιῖς
 Ἄδεν χύνει τὴν λαλιά του·
 Θέλει τὸ φῶς, καὶ στὰ νωπὰ
 Φύλλα τῶν δένδρων ἀγαπᾷ
 Νὰ χτίζῃ τὴν φωλιὰ του.

Παλὴν καιρὸ, ταῖς ὁμορφαῖς,
 Ἦ ἀηθῶν τῆς ζωῆς μας,
 Σὲ σπιτὰ ἐκρύβανε, κ' ἐκεῖ
 Κλεισμέναις, σὺν σὲ φυλακῇ,
 Κρατοῦσεν οἱ γονεῖς μας.

Τώρα πατοῦνε ἐλευθερίας,
 Σὺν τὰ πουλιὰ στὰ δάση,
 Πατοῦνε ἐλευθερῆ μιὰ γῆ—
 Ὡ! Ζηλευμένοι στρατηγοί,
 Τὸ χροιά σας νὰ ἀγιάσῃ!

Σὰς πρέπει Ἑλληνοπούλαις μου,
 Τὸ σκῆπτρο ὁποῦ κρατεῖτε·
 Προστάζετε, καὶ ἡ γῆ γελᾷ,
 Καὶ ὅμως προσέξτε μὴ τυφλὰ
 Τῇ Δύσει ἀκολουθῆτε.

Ἐχει κατόφλι ἡ θύρα σας
 Καὶ σύνορα ἡ τιμὴ σας.
 Συλλογισθῆτε τί ἐντροπῆ,
 Ἄν ἔλθῃ ξένος καὶ σὰς πῆ,
 «Ἐφράγκεψε ἡ ψυχὴ σας.»

Γιὰ δέτε τὴν πολυπαθῆ,
 Τὴν φράγκα, πῶς κρατᾷ:
 Τὸ μέτωπο ψηλὰ ψηλὰ,
 Καὶ μὲ καμώματα τρελλὰ
 Καπνίζει καὶ γελαίει!

Ἔσεῖς Ἑλληνοπούλαις μου,
 Νὰ μὴν ἐπιθυμῆτε
 Αὐτὰ τῆς φράγκας τῆς τρελλῆς...
 Ὡ, κάλλια τῷ χῶ, στῆς Βουλῆς
 Τὸ βῆμα νὰ ἀνεβῆτε!

Καὶ ἐγὼ Συντάκτης πρακτικῶν
 Νὰ στέκωμαι ἀντικρῶ σας,
 Καὶ ὅλος καρδιά, καὶ ὅλος αὐτί,
 Νὰ μεταφέρω στὸ χαρτί
 Τὴν λιγερὴ φωνὴ σας.

(Ἐκ τῶν τοῦ Ζαλοκώσα).

Ἡ ΑΛΗΘΗΣ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ.

Ἡ εὐδαιμονία εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀκαταπαύστων ἀγώνων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Οἱ πλουσιώτατοι ὡς καὶ οἱ πτωχότατοι ζητοῦσιν αὐτὴν ἐξίσου, καὶ παράδοξον ὅτι ὅσον εἶναι ἐφικτὴ εἰς τοὺς μὲν εἶναι καὶ εἰς τοὺς δέ. Μακάριος ἐκεῖνος ὅστις δύναται νὰ ἐκφωνήσῃ μετ' ἀληθείας, « Δι' ἐμὲ πλοῦτος αὐτάρκης εἶναι ἡ διάνοια καὶ ἡ καρδιά μου. » διότι βέβαια οὐδεὶς ἐστεμμένος μονάρχης εἶναι εὐδαιμονέστερος τούτου. Ὅθεν εἴς ἐς ἀναγκῶστα, εἰς τὰ ἐντὸς σου πρὸ πάντων πρέπει νὰ ζητῆς τὴν εὐδαιμονίαν, εἰς τὴν αὐτάρκειαν, εἰς τὴν εἰρήνην τοῦ πνεύματός σου, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς τὴν πατρίδα καθηκόντων σου. Ἀθλίος τῶνόντι καὶ κακοδαίμων εἶναι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ὅστις δὲν αἰσθάνεται συμπάθειαν πρὸς

τούς κάσχοντας, δὲν τείνει χεῖρα βοηθείας πρὸς τοὺς πεινῶντας, καὶ δὲν καλύπτει τὴν γυμνότητα τῶν βρακενδυτῶν οὐδὲ διὰ τῶν παλαιῶν καὶ περιττῶν αὐτῶ ἐνδυμάτων του' ἀθλιέστατος δὲ πάντων ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὅστις θησαυρίζει ἀνευ σκοποῦ κοινοφελούς, ὅστις δὲν θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡς ἀνήκοντα δλοκλήρως εἰς τὸ ἔθνος του, καὶ δὲν αἰσθάνεται τὴν καρδίαν του θερμαινομένην ὑπὸ ζήλου καὶ θείου ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ δόξης αὐτοῦ. Ἐν γένει δὲ εἰπόμεν μετὰ τοῦ Ἁγγλου ποιητοῦ.

Know then this truth, enough for man to know:
Virtue alone is happiness below.

(Alexander Pope).

Ἄρκει σοι ἡ ἀλήθεια ἡ μόνη αὐτὴ μία
Ἡ ἀρετὴ εἶν' ἐπὶ γῆς ἡ μόνη εὐτυχία.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

Ἡ ἐπιβροχὴ τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῶν ἵππων εἶναι λίαν ἀξιοπεριεργός. Κύριός τις ἐν τῇ νήσῳ Ἰαμακίῃ ἠγόρασεν ὠραῖόν τινα ἵππον ὅστις εἶχε φερθῆ ἐξ Εὐρώπης, ἀλλὰ δὲν ἤξευρεν ὅτι ἦτο πολεμικὸς κέλῃς πεπαιδευμένος τὰ στρατιωτικά. Πρωτῶν τινὰ ἐξελεθῶν ἐφιππος πρὸς ψυχαγωγίαν αὐτοῦ, ἐπλησίασεν εἰς τὸν στρατῶνα ἐν ᾧ ἡ σάλπιγξ ἐσάλπιξε διὰ τὸ ἵππικὸν γυμνάσιον· πάραυτα ὁ ἵππος ἀφηνιάσας ἐξώρμησε, καὶ τίς ἠδύνατο νὰ κατάσχη τὴν ὀρμὴν του ἐν ᾧ τὸ αἷμα του ἔβραζεν εἰς τὰς φλέβας του, καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος προσεκάλει αὐτὸν εἰς τὰς τάξεις. Ὁ νεὸς δεσπότης αὐτοῦ ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ τὸν παραιτήσῃ, διότι τοσοῦτον ἐξουσιαστικὸν εἶχε τὸ οὖς, ὥστε καὶ εἰς μεγάλην ἀπόστασιν ὧν ἤκουε τὴν σάλπιγγα, καὶ ἔπου δήποτε καὶ ἂν εὐρίσκετο ὑπήκουεν εἰς τὸ κέλευσμα αὐτῆς.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Σπαρῖα σωματικὴ δύναμις.

Ἐπάρχει κύριός τις ἐν Μασσακουσέττῃ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὅστις δύναται νὰ σηκώσῃ διὰ τοῦ μεσαίου δακτύλου του βάρους 290 λίτρων, καὶ διὰ τοῦ μικροῦ δακτύλου τῆς αὐτῆς χειρὸς ἄκμονα ζυγίζοντα 180 λίτρας, ἀμφότερα δὲ μὲ ἄκραν εὐκολίαν. Ἐσήκωσε δὲ ποδὸς τούτοις διὰ τοῦ μεσαίου δακτύλου βάρους 350 λίτρων!

Εὐεργετηθεὶς μὲν ἐνθυμοῦ πάντοτε τὸ εὐεργετήμα, εὐεργετήσας δὲ λησμόνησον αὐτό.

Ἡ Εὐγένεια τοῦ τρόπου εἶναι ἡ σκιά τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ δὲ Χριστιανισμὸς ἡ οὐσία αὐτοῦ.

Ὁ φιλάργυρος ζῆ πτωχὸς διὰ τὴν ἀποθάνῃ πλούσιος, καὶ εἶναι ἀπλῶς δεσμοφύλαξ τῆς οἰκίας καὶ τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν Μωάμεθ ἐν τῷ παραδείσῳ δὲν ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ ἀγγέλου καὶ τελείας γυναικῆς.

Τυπογράφος τις προσκληθεὶς νὰ ἐκφωνήσῃ λόγον εἰς τινα πρόποσιν εἶπε· «Κύριοι σὰς εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας διὰ τὴν τιμὴν ἣν μοι κάμνετε, ἀλλὰ λόγον νὰ ἐκφωνήσω μὲν δὲν εἶμαι ἱκανός, δύναμαι ὅμως νὰ σὰς τυπώσω ὅσους θέλετε.»

Γυνὴ τις ἀνειδιζομένη διότι δὲν ὑπῆγε νὰ ἴδῃ τὸν σύζυγόν της ὅστις εἶχε βλαφθῆ βαρέως ἐδικαιολογήθη λέγουσα ὅτι τὸ ἤκουσεν ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας, αἵτινες σπανίως λέγουσι τὴν ἀλήθειαν.

Σχολαστικὸς ἐρωτηθεὶς τί ὥρα εἶναι.

— Σχεδὸν οὐδεμία, ἀπεκρίθη,

— Καὶ πῶς τοῦτο, ἠρώτησε πάλιν ὁ ἄλλος.

— Διότι δὲν εἶναι ἀλόμῃ μία.

Κατὰ τὸ Ταλμοῦδ Ῥαββίνοί τινες φρονούσιν ὅτι ὁ ἀνὴρ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χωρισθῇ τὴν γυναῖκά του, ὅταν αὐτὴ εἴς ἀμελείας καύσῃ τὴν γλῶσσάν του μὲ ζεστὴν σοῦπαι.

— Μαριγῶ, εἶναι στὸ σπίτι τὸ ἀφεντικό σου;

— Ὅχι, κύριε, εὐγῆκε ὄζο.

— Δὲν τὸ πιστεύω.

— Δοιπὸν τώρα θὰ καταβῇ καὶ τὸν ξωτῆς ἀν σοῦ λέγω τὴν ἀλήθειαν· τοῦλάχιστο πρέπει νὰ τὸν πιστέψῃς τὸν ἴδιο.